

*К. І. Гончарук,
студентка V курсу
Інституту національного та міжнародного права,
Міжнародний гуманітарний університет*

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Загальновідомо, що проблема поширення корупції є невід'ємною складовою економічної злочинності, багато структурним широко масштабним явищем складного фінансового, інституційного, соціального, законодавчого та політичного характеру. Водночас корупція є актом, вчиненим з метою забезпечення переваг, несумісних з офіційними обов'язками та правами інших. Ще в Концепції боротьби з корупцією на 1998–2005 рр., затвердженій Указом Президента України від 24 квітня 1998 р. № 367/98, зазначалося, що корупція є вкрай негативним явищем, її суспільна небезпечність полягає в тому, що вона: призводить до гальмування та викривлення соціально-економічних реформ, перешкоджає розвитку ринкових відносин, передусім середнього та малого підприємництва, а також надходженню іноземних інвестицій; надає незаконні привілеї корумпованим угрупованням і кланам, підпорядковує державну владу їхнім інтересам; сприяє криміналізації та тінізації економічних відносин, легалізації доходів, одержаних незаконним шляхом; живить організовану злочинність, насамперед економічну, стає неодмінною умовою її існування. Незважаючи на активну розбудову національного антилегалізаційного (протягом 2002–2005 рр., 2010–2011 рр.) та антикорупційного (протягом 2010–2012 рр.) законодавства, ці питання не втратили своєї актуальності й нині [1, с. 14].

Окремі аспекти запобігання та протидії корупції були предметом наукових розвідок таких учених, як С. М. Алфьоров, А. В. Гайдук, Д. Г. Заброда, О. Г. Кальман, М. І. Камлик, М. І. Мельник, С. С. Рогульський, О. В. Ткаченко, О. Ю. Тодика, Р. М. Тучак тощо. Питання боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, розглядалися Л. І. Аркушею, А. С. Беніцьким, О. В. Київцев, А. О. Клименком, О. Є. Користіним, М. В. Корнієнком, І. Є. Мезенцевою, Л. В. Новіковою, С. В. Симов'яном, Ф. В. Шиманський та ін. Утім, незважаючи на вагомий доробок науковців, значний інтерес до цієї проблематики, науковий аналіз взаємозв'язку та розв'язання проблемних питань запобігання відмиванню грошей і корупції потребує самостійного комплексного дослідження.

Окремі випадки з наявними ознаками потенційних порушень, пов'язаних з відмиванням грошей, передаються відповідним правоохоронним органам. Держфінмоніторинг України може також організовувати співробітництво та обмін інформацією з іншими державними органами, а також компетентними органами інших країн [2, с. 9–10].

Підкреслимо, що Держфінмоніторинг України має бути потужним підрозділом фінансової розвідки, чії функції полягають в: отриманні інформації на підставі норм про обов'язковий фінансовий моніторинг, зокрема, повідомлень про підозрілі операції; опрацюванні цих даних шляхом отримання додаткової інформації з баз даних урядових органів та приватного сектору, а також інозе-

мних підрозділів фінансових розвідок; аналізі повного пакету отриманих даних; визначенні випадків, які можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму; переданні опрацьованих матеріалів відповідним правоохоронним органам для проведення слідства. Такий «фінансовий слідчий», що володіє фінансовими знаннями, має забезпечувати зв'язок між Держфінмоніторингом України та відповідним правоохоронним органом і виконувати такі функції, як: установлення зв'язку з відповідними аналітиками Держфінмоніторингу України; обговорення всіх інформаційних пакетів, що надаються правоохоронному органу, в якому він працює; обговорення конкретних деталей пакету з аналітиком Держфінмоніторингу України на предмет забезпечення повного розуміння даних; підготовку, за потреби, схем, резюме або діаграм, покликаних допомогти слідчим у розумінні інформації, що міститься в пакеті; підготовку короткої доповіді для керівництва відповідного правоохоронного органу із описом потенційної кримінальної діяльності; сприяння слідчому в розумінні фінансових даних і надання рекомендацій стосовно версій, які слід відпрацювати; подальше забезпечення зв'язку між слідчим і Держфінмоніторингом України під час слідства [2, с. 9–10].

Авторами законопроекту «Про легалізацію доходів юридичних та фізичних осіб» очікувався певний позитивний результат від цих заходів, зокрема суттєве збільшення податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів, легалізація існуючих і створення нових робочих місць, збільшення реальної, легальної заробітної плати працюючих, підвищення рівня захищеності підприємницької діяльності тощо. Він був розроблений з метою визначення організаційно-правових засад легалізації тіньових доходів юридичних та фізичних осіб, але остання не допускалася, якщо отримання таких доходів було пов'язане із вчиненням тяжких злочинів проти основ національної безпеки України, життя, здоров'я, прав і свобод людини, миру і безпеки людства, міжнародного правопорядку, а також зі сферою незаконного обігу наркотичних засобів. У свою чергу, в проекті Закону України «Про порядок оподаткування прихованих доходів, легалізацію активів та посилення боротьби з корупцією» передбачалося, що будь-яка фізична особа-резидент України має право добровільно задекларувати (легалізувати) активи, які фактично знаходяться в її власності на дату набрання чинності цим Законом, без зазначення джерел їх походження. Крім цього, зазначалося, що одним із правових наслідків легалізації активів є надання права декларанту, який згідно із законом підпадає під визначення суб'єкта корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, обґрунтувати рівень своїх витрат, понесених з моменту легалізації активу [3, с. 37-39].

Передбачені вказаними законопроектами положення були спрямовані на поліпшення умов для розвитку в Україні відкритої, прозорої ринкової економіки, сприяння її детінізації, упорядкування діяльності правоохоронних органів, активізацію підприємницької діяльності, запобігання правопорушень, неправомірного перерозподілу об'єктів власності, а також недопущення корумпованості посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування за рахунок легалізованих (відмитих) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Утім, указані вище законодавчі ініціативи залишилися без належної підтримки парламентарів. Однак, у травні 2010 р. національне антилегалізаційне законодавство отримало подальший розвиток у зв'язку з прийняттям Закону України «Про запобігання та протидію легалізації відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» в новій редакції [8]. Відповідно до п. 29 ч. 1 ст. 1 цього Закону до публічних діячів віднесено фізичних осіб, які виконують або виконували визначені публічні функції в іноземних державах, а саме: Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) глава держави, керівник уряду, міністри та їх заступники; депутати парламенту; члени верховного суду, конституційного суду або інших судових органів високого рівня, рішення яких не підлягають оскарженню, крім як за виняткових обставин; члени суду аудиторів або правлінь центральних банків; надзвичайні та повноважні послы, повірені у справах та високі посадовці збройних сил; члени адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних підприємств, що мають стратегічне значення [4].

Таким чином, економічна злочинність застосовує різноманітні форми й методи для незаконного збагачення та охоплює широку сферу, що включає незаконну торгівлю наркотичними засобами, зброєю, людьми, шахрайство, нелегальні види комерційної діяльності, кіберзлочинність, корупцію та відмивання «брудних» грошей. Послаблення контрольних-наглядових механізмів у результаті економічної і фінансової глобалізації певною мірою спростило укриття злочинної діяльності. Корупція тісно пов'язана з відмиванням грошей – процесом укриття джерела протиправно одержаних коштів для їх подальшого законного використання.

Акцентую, що корупція є одним із основних чинників, які сприяють легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, тобто вона є не тільки джерелом злочинних доходів, але і засобом їх відмивання. Зокрема, це й обмеження можливості контролю за певною господарською діяльністю на законодавчому рівні, лобіювання посадовими особами інтересів комерційних структур, які відмивають злочинні доходи, тощо, що значно ускладнює боротьбу з досліджуваними правопорушеннями. Оскільки фінансові системи в усьому світі взаємопов'язані та взаємозалежні, проблема запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, сьогодні набула глобального масштабу. Вона викривлює економічну інформацію та ускладнює зусилля національних урядів щодо управління економічною політикою та забезпечення стабільності фінансової системи, а також стримує економічний розвиток будь-якої держави та створення середовища, привабливого для міжнародної співпраці й іноземних інвестицій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Концепцію боротьби з корупцією на 1998–2005 роки: Указ Президента України від 24 квіт. 1998 р. № 367/98 // Офіц. вісник України. – 1998. – № 17. – Ст. 14.
2. Посібник з передової практики протидії відмиванню грошей та корупційним злочинам для України: Практичні інструменти та методи для слідчих і прокурорів / [Ф. Еткінсон, Т. Ласича, Ф. Паезано]. – Базель: Базельський ін-т врядування, 2012. – 75 с.
3. Буткевич С. А. Відмивання грошей і корупція: сучасний стан і проблеми запобігання / С. А. Буткевич // Актуальні проблеми запобігання та протидії корупції в Україні: матеріали Всеукр. наук. – практ. конф. (23 берез. 2012 р.). – Одеса: ОДУВС, 2012. – С. 37–39.

4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму: Закон України від 18 трав. 2010 р. № 2258-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 29. – Ст. 392.

*В. В. Калівошко,
студент II курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Ю. В. Алябов,
старший викладач,
Херсонський державний університет*

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ В КОНТЕКСТІ СТ. 299 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

З прийняттям у 2006 році Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» з'явилась відносно злагоджена система правових норм в галузі регулювання утримання тварин в Україні, захисту їх від жорстокого поводження. До прийняття вказаного Закону на законодавчому рівні ці питання не регулювалися, за виключенням норм про кримінальну та адміністративну відповідальність за жорстоке поводження з тваринами. Проте, не дивлячись на величезну кількість випадків жорстокого поводження з тваринами в Україні, що мають місце як з боку приватних осіб, так і органів місцевого самоврядування, більшість правопорушень у сфері жорстокого поводження з тваринами залишаються безкарними.

Відповідальність за жорстоке поводження з тваринами передбачена ст. 299 Кримінального кодексу України та ст. 89 Кодексу України про адміністративні правопорушення. На наявність кримінальної, адміністративної і цивільно-правової відповідальності вказує ст. 35 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження».

До законодавства України про захист тварин від жорстокого поводження відносяться Закони України «Про захист тварин від жорстокого поводження», «Про тваринний світ» від 13 грудня 2001 року № 2894-III-ВР и т.д. При цьому, Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» є спеціальним законом в вказаній сфері.

У відповідності до ст. 35 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» та ст. 36 Закону України «Про тваринний світ» особи, винні в порушенні законодавства в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу, несуть адміністративну, цивільно-правову чи кримінальну відповідальність. У разі наявності складу злочину відповідальність за жорстоке поводження з тваринами настає за ст. 299 Кримінального кодексу України.

Кримінально-правова відповідальність за жорстоке поводження з тваринами спрямована на охорону суспільної моралі у сфері гуманного ставлення до тварин.

У відповідності до ст. 299 Кримінального кодексу України, знущання над тваринами, що відносяться до хребетних, вчинене із застосуванням жорстоких